

MIRO KAČIĆ**(Pučišća 2. VII. 1946. – Zagreb 5. II. 2001.)**

Ovaj svoj drugi nekrolog Miro Kačiću, prijatelju i ravnatelju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, pišem sa sjećanjima svježim i neizbljedjelim točno na godišnjicu njegove prerane smrti. U plejadi polustoljetnog postojanja ovoga Instituta prof. dr. Miro Kačić bio mu je najmlađi ravnatelj. Došao je s mnogo optimizma, s bogatim planovima, s izrađenim programom da zahukta rad na hrvatskom jezikoslovlju. Bilo ga je teško slijediti u naumu koji je htio ostvariti. Sagorio je iznenadno i rano, u 55. godini života, u naponu snage i stvaralačkoga rada.

Za kratkog ravnateljavanja svojem je Institutu upisao atribut hrvatski u nazivu, koji atribut u svojem skoro pedesetgodišnjem postojanju Institut nije smio nositi i učinio ga središnjom hrvatskom jezičnom ustanovom. Ugradio mu je u naziv i u temelje još jednu sastavnicu, upravo novu kralježnicu, a to je ono jezikoslovlje, koje je ne samo volio nego i znao da se samo na dobru i široku njegovu temelju može razvijati dobra kroatistika i hrvatska lingvistika.

Zamišljao je jezikoslovlje koje će imatri čvrste temelje u gramatičkim disciplinama, a širiti se na sva područja u kojima jezik prožimlje kulturu. Dakle, znanost o jeziku u kojoj će primjenjivati najsuvremenije metode na najmodernijoj računalnoj opremi, graditi i rasti na velikoj tradiciji od Grka do Indijaca, preko srednjovjekovlja i racionalizma do suvremenih pravaca strukturalizma, računalnog jezikoslovlja i kognitivne lingvistike.

Za svojega kratkog ravnateljavanja udvostručio je Institut mladim znanstvenim osobljem i poticao te mlade ljude koje je doveo da zaoru nove svježije brazde na prilično zakorovljenoj njivi hrvatskoga jezikoslovlja.

Zauzimao se i ostvario da suvremena računalna pomagala u znanstvenom istraživanju budu svakom znanstvenom djelatniku na dohvat ruke, na radnom stolu.

Razvio je jezičnu djelatnost Instituta, osnovao biblioteku *Jezični temeljci*, u kojoj je izdao neka kapitalna djela svjetske lingvističke baštine još neprevedena u hrvatskoj filologiji.

Živio je kratko, intenzivno, u žurbi. I sagorio brzo.

* * *

Miro Kačić rodio se 2. srpnja 1946. godine u Pučišćima na Braču. Nakon pučke i srednje škole nastavio je studij romanistike u Zagrebu. Zatim se je godine 1977. zaputio u Francusku. Bio je tamo lektor i predavač za hrvatski jezik na nekoliko sveučilišta. Na provansalskom sveučilištu u Aix-en-Provence stekao je godine 1979. magisterij radom *Glagolski vid u hrvatskom jeziku (L'aspect verbal en croite)*, a 1987. i doktorat, obranivši tezu *Lingvistička analiza i teorija skupova (La théorie des ensembles et l'analyse linguistique)*, primijenivši algebarske modele u gramatičkom opisu. Njegova je disertacija filmovana, dostupna javnosti, a njegov doktorat nostrificiran u Zagrebu. Francuska je obilježila Kačićevo prvo desetljeće (1977.–1987.) znanstvenog usavršavanja. Tada je, uz ostale svoje obveze, studirao slavensku lingvistiku kod osvjedočenoga hrvatskog prijatelja Paulea Gardea, opću lingvistiku kod C. Tourratera, francusku lingvistiku kod C. Blanche-Benveniste, predavao na seminarima, u ljetnim školama...

Vratio se u Hrvatsku kao izgrađeni jezikoslovac.

Sveučilišnu karijeru u Hrvatskoj započeo je u Zadru od 1988. do 1992. na Odsjeku za francuski jezik i književnost, gdje je predavao opću, francusku i informatičku sintaksu. Od 1989. do 1991. obnašao je dužnost pročelnika Odsjeka. Bio je prodekan Fakulteta (1989.–1992.). Utemeljio je, s kolegama, i vodio postdiplomski studij iz jezičnih znanosti.

Godine 1992. dolazi u Zagreb. Najprije je bio u Ministarstvu znanosti i radio na Zakonu o znanstvenom radu. Zaposlio se u Zavodu za lingvistiku Filozofskoga fakulteta, gdje je bio voditeljem projekta *Deskriptivna gramatika francuskoga i hrvatskoga jezika*. Bio je član uprave Zavoda od 1994. do 1996. i zamjenik predstojnika. Od godine 1994. predavao je na Odsjeku za opću lingvistiku i orijentalne jezike. Na tom je Odsjeku dobio zvanje profesora i postao predstojnik Katedre za algebarsku i informatičku lingvistiku. Sudjelovao je u osmišljavanju pokrenutog poslijediplomskog studija općeg jezikoslovlja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Od 1996. do smrti obnašao je dužnost ravnatelja Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (najprije kao vršitelj dužnosti, a onda kao privremeni i pravi ravnatelj). Uz tu odgovornu dužnost predavao je na dodiplomskom i poslijediplomskom studiju opće lingvistike, bio predstojnikom Katedre za algebarsku i informatičku lingvistiku, Katedre za opću lingvistiku, profesor na Studiju informatike i profesor na Hrvatskim studijima. Bio je voditelj projekta *Francuska deskriptivna gramatika s obzirom na hrvatsku gramatiku*, iz koje je problematike nastala njegova poznata knjiga *Hrvatski i srpski – zablude i krivotvorine*, izašla na engleskom, njemačkom i fransukom jeziku. Na poticaj suradnika sa Sorbone započeo je projekte *Hrvatsko-francuska kontrastivna gramatika* i *Lingvistički pojmovnik*, koji su, na žalost, ostali nedovršenima.

Nakon povratka iz Francuske objavio je petnaestak znanstvenih radova iz teorijske lingvistike, morfologije, sintakse, informatičke i algebarske lingvistike, u kojima je uvijek u žarištu bila hrvatska jezična problematika.

* * *

Većina tih radova tiskana je i postumno u njegovoj knjizi *Jezikoslovna promišljanja* (Zagreb 2001., ed. Pergamena i Općina Pučišća), koju je knjigu uredio njegov prijatelj i suradnik mr. Ante Selak. U uvodnom, programatskom radu *Matematička lingvistika* (1979.) izložio je svoja shvaćanja matematičkog jezikoslovlja, a započeo je Marcusovim mottom: *Matematika je prije svega metoda mišljenja, a ne zbirka formula*. I u nekoliko drugih radova Miro Kačić obrazlaže vlastiti model teorijskog mišljenja zasnovanoga na matematičkoj lingvistici. U radu *Neki osnovni lingvistički pojmovi* uvodi *leksiju* kao osnovnu jedinicu koja mu popunjava prazninu u terminološkom sustavu između termina *riječ* i jedinice *leksem*. Obvezatni dio leksije čini mu leksem kao nositelj leksičkog značenja po analitičkom i sintaktičkom principu.

Rad koji je slijedio nosio je naslov *Jezični znak kao matematičko-logička relacija* (1993.), u kojem se matematičko-logičke relacije uvode u definiranje jezičnoga znaka.

Zatim kronološki (i logično) slijede radovi koji s teorijskoga i raščlambenoga gledišta razmatraju jezičnu tematiku hrvatskoga jezika. To su: *Hrvatski jezik – opis i propis* (1993./94.), *Rječnik i gramatika*

(1994.), *Hrvatski gramatički sustav* (1994.), *Suvremeno jezikoslovlje i školska gramatika* (1994.), *Postoji li hrvatsko jezično pravo?* (1996.), *Zašto hrvatski ne može biti srpskohrvatski* (1997.), *Ergativnost i hrvatski* (1996.), *Politika u znanstvenoj slavistici i političko jezikoslovlje* (1997.), *Ishodišni jezični oblici: nominativ i infinitiv* (1997./98.), *L'unité informationnelle en français et en croite* (sa S. Bajrić i B. Tepeš) i drugi, od kojih je glavnina skupljena u spomenutoj postumnoj knjizi *Jezična promišljanja*.

Njegova prva knjiga *Hrvatski i srpski – zablude i krivotvorine* izvršila je dobro namjenu koja joj je bila određena. Upoznala je slavističku i drugu javnost engleskoga, njemačkoga i francuskoga govornoga područja o samobitnosti, imenu i uporabi hrvatskoga jezika, o nužnosti njegova razgraničavanja od srpskoga, u koju su ga zajednicu stavljali od sredine XIX. stoljeća do 70-ih godina XX. stoljeća.

Obje spomenute Kačićeve knjige sadržavaju gotovo cjelokupni tiskom objavljeni znanstveni opus autorov i čine zaokruženu cjelinu. One s drukčijih, modernijih postavaka motre hrvatski jezik, njegov ustroj, raščlambu, odnos leksika i gramatike, definiranje vrsta riječi i jezičnih pojmova. Njima se Miro Kačić profilirao kao zreli jezični teoretičar, a svojim pojmovnikom i doradivanom jezikoslovnom nomenklaturom dao je vrijedan prinos hrvatskom jezikoslovlju. Važno je ponoviti da je u vidokrugu njegovih teorijskih modela uvijek problematika hrvatskoga jezika.

* * *

Izgubili smo teoretičara, kojima inače ne obiluje hrvatsko jezikoslovlje, a koji je svoja uporišta pronalazio u matematičkoj lingvistici. U njoj je nalazio poticaje i otkrivao nove i(li) drukčije spoznaje koje su bile skrivene oku tradicionalne gramatike i koje su bile izbjegle pozornosti dosadašnjim istraživačima hrvatskog jezičnog ustroja i nisu bile prisutne u dosadašnjoj jezikoslovnjoj literaturi s tog kačićevskog motrišta.

Njegovi pogledi na jezik unijeli su svojevrstu svježinu u hrvatsko jezikoslovlje i trasirali putove za nova polazišta, za nove poticaje hrvatskim jezikoslovcima i hrvatskom jezikoslovlju.

Miro Kačić bio je savjestan znanstvenik, poduzetan ravnatelj, blag i obljubljen učitelj mladih lingvista, koje je privukao sebi, u svoj krug i koji ga neće prestati voljeti, žaliti i poštovati.

Postao je i ostao braničem hrvatskoga jezika, pa i onda kad mu je jezično rodoljublje bilo jače od jezičnih argumenata.

Bio je voljen i cijenjen u svojim Pučišćima. Njegovi kamenari uklesali su mu spomen-ploču poštovanja i zahvalnosti odmah na vijest o njegovoj smrti, prije nego što su ga u dubokoj žalosti dočekali i ispratili na groblje, a zemne mu ostatke spustili mûkom i tugom u kamenu obiteljsku grobnicu.

Nije dopuštao znati koliko je za svojega bolovanja patio i koliko je težak bio križ koji je u svojoj bolesti nosio, za koju su bolest posvjedočili liječnici da ju je podnosio zatajno i dostojanstveno. Doista je Miro Kačić na svojem kratkom i bolnom putu u znanstvenom zanosu, u nadljudskoj patnji svoj ljudski, znanstveni, rodoljubni, zavičajni i nasdasve obiteljski zavjet ispunjao do kraja pošteno i časno.

Nad otvorenim grobom s grcajem i suzom rekao sam mu, među ostalim: "Tvojom smrću otvorila se duboka rana u nama i krvari. U ime ljudskosti te rane obećajemo Ti da ćemo slijediti Tvoj naum i Tvoje djelo nadojeni istom ljubavlju za hrvatski jezik, u koju si ljubav ugradio svoje znanje i svoje golemo rodoljublje.

...Snivaj mirno svoj mir na malom, kamenom groblju ovdje u Luci na domaku mora. Neka Ti ne remete počinak marmor valova, krik galeba i povike Tvojih kamenara kad žure jutrom na rabotu u kame-nolome »Veselja« i »Punte« i kad se vraćaju umorni, pobijeljeni kamenim prahom i znojni uz ogradu groblja na kojem samuješ. Neka Ti budu blage bure kad se sruče s Mosora i fijuknu preko Kanala te se razigraju u rukavcima Tvoje luke. Ujevićevske pučiške bure! Neka Te uspokoje juga svojom sjetom u granama čempresa pod kojima snuješ i uz mirtu do koje počivaš. Čempresi i mirta budit će u nama dugo, dugo žalobnost tuge za Tobom i ushit slave koju si stekao.

Snivaj mirom svoj mir!

Bit će mi lako, a bolno, dolaziti k Tebi u posjet. *Užgât lumîn i rēc: pokuôj Ti dûši!*

Posvuda ću Te nalaziti. U svakom srcu Tvojih Pučišćana, u svakoj stopi kamenih Pučišća trag je Tvoje nazočnosti.

Neka Ti je vječni pokoj! Pokoj Tvojemu ispaćenom tijelu. Neka je vječna slava Tvojemu imenu i Tvojem djelu! Putuj s mirom i snivaj mirno svoj mir.

Adio, Miro!"

Zagreb, 5. veljače 2002.

Petar Šimunović